

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell, Major 14, 08859 - Begues

Sra. Mercè Esteve Pi, alcaldessa de Begues
Ajuntament
Av. Torres Vilaró, 4
08859 - Begues

Assumpte: al·legacions modificació puntual nº 23 del PGOU Barri de Campamà

El sotasignat, Xavier Parellada i Viladoms, amb DNI nº 37.278.169E, com a president i en representació del Centre d'Estudis Beguetans, entitat amb domicili social a Cal Pere Vell, carrer Major 14, de Begues, i NIF: G61253712, la qual d'acord amb els seus estatuts té entre els seus objectius vetllar per la conservació del patrimoni històric, cultural i natural de Begues, assabentat que es troba en període d'exposició pública el projecte de Modificació puntual nº 23 del PGOU: Barri de Campamà, formula les següents

AL·LEGACIONS:

PRELIMINAR

El barri de Campamà (originalment Campamar) és un dels petits ravals que es va edificar i desenvolupar durant el s.XIX, període en el que Begues va passar de ser un poble absolutament disseminat a estar format per diversos ravals separats entre si. El nom li ve de l'antic Mas Campamar (documentat al s.XVI, ABE) situat a l'entorn del puig de Santa Eulàlia; i com a raval apareix a les llibretes de complement pasqual del 1838 com a Coll de Campamar, i al salpàs del 1880 s'esmenta cal Tabaco a Campamar de Baix (AHPB). El barri es troba poc transformat (entorn a part) i conserva encara bona part de la fesomia i característiques originals inherents a l'arquitectura tradicional o popular de l'època, valors que cal conservar i recuperar pel risc de desaparició que corren.

El projecte preveu ordenar urbanísticament l'espai, l'àmbit del qual l'amplia a llevant respecte el delimitat al PGOU incorporant la finca de ca l'Agustí, reestructura la xarxa viària interna, i preveu un nou desenvolupament urbanístic a la plana situada entre el nucli del raval i la riera de Begues.

Al·legació 1ª

El projecte preveu convertir l'actual camí històric de can Tèrmens en una avinguda (amb el mateix nom), ampliant-ne la secció a costa d'enderrocar part del conjunt catalogat de ca l'Agustí, concretament els cossos auxiliars situats a ponent i la tanca i

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell, Major 14, 08859 - Begues

portal de barri. La masia de ca l'Agustí conserva encara de forma pràcticament íntegra (però en mal estat per abandonament i deixadesa) tot el conjunt original delimitat per la tanca de barri, essent tot ell de gran interès, coherent amb la masia i probablement coetani, seguint un estil propi d'inicis del s.XIX. D'altra banda, la prolongació d'aquesta avinguda fins la variant (més enllà d'aquest àmbit), també comportaria la destrucció de la resta d'un camí històric de gran interès, el qual encara manté íntegre un dels marges que el delimiten i parcialment l'altre marge.

Per tot l'exposat demanem que s'ajusti i modifiqui l'avinguda de can Tèrmens per tal que no afecti cap element del conjunt catalogat de ca l'Agustí, la qual ha de disposar d'un perímetre de protecció que n'eviti l'ofegament. Aquest camí s'hauria de preservar com a camí de vianants i passeig per tal de comunicar els ravals de Campamar i la Barceloneta amb Can Tèrmens i el Parc del Garraf.

Al·legació 2^a

El projecte preveu parcel·lar i permetre l'edificació de la plana situada entre el nucli de Campamar i la riera de Begues, plana inundable que en els darrers cent anys n'ha patit les conseqüències dues vegades, en les inundacions de San Ramon del 31 d'agost del 1926 i en les del 2 d'octubre del 1951 (adjuntem còpia d'una publicació que ho recull). En el primer d'aquests aiguats, l'aigua va formar un estany que superava la carretera, mentre que en el segon va estar a punt de sobrepassar-la. De llavors ençà s'han urbanitzat altres zones inundables de Begues (per ex. a Begues Parc, carrer Pou del Glaç), actuació negligent que considerem que per responsabilitat, prudència i sentit comú no s'ha de repetir. Cal esmentar que els límits de zona inundable definits al plànol 12 del projecte no s'ajusten a la memòria històrica.

Per un altre costat, les noves edificacions aquí plantejades tapanen absolutament la característica visual del raval de Campamar des del camí de can Tèrmens, amb la seva situació prudentment enlairada sobre la riera. Tanmateix, una urbanització en forma de casetes disperses desentona absolutament amb les característiques del raval.

Per tot l'exposat, demanem que es modifiqui el projecte de forma que les possibilitats edificatòries s'enretirin de la riera fins arribar a l'alçada dels cossos auxiliars actualment existents al marge sud del carrer Campamà, que no superin una planta d'altura per a evitar l'apantallament del nucli antic, i que formin una alineació entre mitgeres seguint el model urbanístic del nucli antic. Les característiques i tractament arquitectònic d'aquestes noves edificacions haurien d'integrar-se en el model tradicional. La part inundable de la plana propera a la riera s'hauria de reservar com a zona verda-horta.

Al·legació 3^a

CENTRE D'ESTUDIS BEGUETANS
Cal Pere Vell, Major 14, 08859 - Begues

En el plànol 14 del projecte es defineixen com a "cases d'hort" diverses edificacions antigues de característiques tradicionals que haurien d'estar assenyalades com a "edificacions històriques compactes" com les altres, les quals també tenen horts associats. Demanem que totes elles, especialment les cases nº 97, 101 i 103 del carrer Camí ral, i les cases 1, 2, 6, 8, 10, 12 i 14 del carrer Campamà es preservin com a edificacions històriques del s.XIX, així com també els pous i els cossos auxiliars associats que no quedin afectats per la nova edificabilitat.

Per tot això,

SOL·LICITO que es tinguin per presentades les al·legacions al Projecte de Modificació puntual nº 23 del PGOU: Barri de Campamà, que es considerin totes les propostes realitzades i que s'incorporin al projecte esmentat, a fi de potenciar i conservar el nostre patrimoni històric i cultural.

Xavier Parellada i Viladoms
Centre d'Estudis Beguetans

*Entitat guanyadora del premi "Josep Mª Jujol i Gibert de Preservació del Patrimoni",
VI premis de Reconeixement Cultural del Baix Llobregat, CECBLL 2009.*

Signat a Begues, en data de 6 de febrer de 2017

Nota sobre dos aiguats històrics a Begues

Xavier Parellada i Viladoms
Centre d'Estudis Beguetans

Introducció

Situat a la part elevada del massís de Garraf i just a la capçalera d'una riera que porta el seu nom, no sembla que Begues sigui un municipi gaire vulnerable a les inundacions que tradicionalment han afectat les zones inundables de delta i la vall baixa del Llobregat, àrees que recullen la suma de l'aigua caiguda a les conques dels tributaris d'aquest riu de règim mediterrani i que històricament s'ha sortit moltes vegades de mare. Però que quedi fora de l'abast de les malifetes del riu Llobregat no vol dir que no pugui ser víctima d'aiguats locals. En aquest breu treball recollim les dades que hem pogut aconseguir de dos forts aiguats que van tenir lloc durant el segle XX: el de Sant Ramon del 1926, del que a Begues quasi no en queda record ni dades, i el del 2 d'octubre del 1951, recordat encara per tots els beguetans de certa edat i destacat a la premsa i a les actes de l'ajuntament.

Anteriorment a aquests, pocs aiguats han pogut afectar aquest municipi format per masies disperses i que no va disposar de ravals ni de nucli urbà fins mitjans del s.XIX. La formació d'aquest darrer al mig de la plana, i justament allà on conflueixen les diferents rieres que neixen al seu entorn, va facilitar que els aiguats esmentats fessin alguns estralls que malgrat els anys transcorreguts encara es recorden.

L'aiguat de Sant Ramon: diumenge 31 d'agost de 1926

No es disposa de dades del volum de precipitació perquè encara no havia pluviòmetre. Segons comunicacions orals (Josep Mª Parellada Buxó), a la part baixa de Begues es va formar un llac que tapava els camps (al camí de Cal Pau dels Bous, l'aigua arribava a l'eix dels carros i el pare del informant no va poder marxar a Barcelona com pretenia). Sembla que la riuada es va emportar parets i bestiar dels corrals propers a la riera.

D'aquest aiguat em sorprenia que només n'havia sentit a parlar al meu pare (1918-2004), que el recordava de quan estiuejava de petit a Cal Pau dels Bous per l'asma de la mare, mentre que ningú de Begues el recordava quan hem preguntat. Fou parlant amb en Francesc Vendrell, pare d'en Jaume Vendrell de «+ de 1000. Històries de Sant Climent», que ell em parlà del mal que va fer l'aiguat de San Ramon, i en esbrinar l'any i veure que quadrava amb la història del meu pare, li vam poder posar data.

Feta una recerca posterior, hem trobat informació dels danys que l'aiguat va causar d'anys en altres pobles del Baix Llobre-

Figura 1. La família Parellada-Buxó (de blanc) estiuejant l'any 1924 a Cal Pau dels Bous amb la família Esteve-Térmens (de fosc) que els allotjava. L'informant és el nen de la dreta (foto Josep Parellada Atzeries)

gat; a la sessió de l'Ajuntament de Gavà del 1.9.1926 consta la tramesa d'un telegrama al ministre de Foment informant del desbordament de la riera de Sant Llorenç, i també es pot trobar informació de l'experiència viscuda a la transcripció del diari de Baldiri Soler Tomàs.¹

A la premsa (La Vanguardia i ABC) es poden trobar reculls dels danys de Gavà, Viladecans, amb enderroc de corrals en el primer i inundacions del centre del poble al segon, i fins i tot amb 9 víctimes personals a Sant Andreu. Per les ressenyes publicades sabem que al observatori Fabra de Barcelona van caure 114 litres, 103 a Esplugues de Llobregat i 140 a Gelida com a exemples propers. L'aiguat però va afectar tota la franja mediterrània de Catalunya, des de Castelló d'Empúries (103 litres), Viladrau (122 l.) i la Garriga (162 l.), fins a Valls (135 l.) i Vandellós (176 l.), i també a altres llocs de la península.²

L'aiguat del 2 d'octubre del 1951

Es tracta de l'aiguat històric per excel·lència de Begues, recordat en primera persona per tots els majors de 65 anys que el van viure. Va ser un temporal de 3 o 4 dies de durada amb uns 400 litres caiguts en total segons les notícies de premsa,³ però els danys es van produir el 2 d'octubre com va quedar registrat en l'acta municipal, donant-se el cas que aquell any ja havia pluviòmetre.

En un document inèdit sobre l'episodi elaborat pel Servei Meteorològic de Catalunya, al registre de precipitacions consta que no es disposa de les dades de Begues del dia 1 (l'únic municipi sense dades aquell dia), i dona un total de 299 litres:

Dia 1:	s/dades
Dia 2:	82 litres
Dia 3:	110 litres
Dia 4:	107 litres

Segons l'acta municipal del 7.10.51, el dia 2 (no el dia 3), van caure 110 litres en 40 minuts, i van ocasionar molts danys (veure transcripció al final). D'altra banda, a la notícia de premsa publicada el dia 4 s'informa que el dia anterior (és a dir el 3, no el 4) a Begues es van recollir 107 litres i que en els darrers 3 dies havien caigut 400 litres, i es destacava que aquesta era la quantitat més elevada caiguda a Catalunya. Per tot això, pensem que forçosament ha d'haver un error en alguna de les dues fonts. En el document del SMC consta un total de 369 litres caiguts al Prat entre l'1 i el 3 d'octubre, i 517 litres caiguts a Cornellà entre l'1 i el 4 d'octubre. D'altra banda, segons el buidat de dades del INM efectuat per Montañà i Parés (1979), durant tot el mes d'octubre de 1951 a Begues van caure 375,5 litres, i el màxim va ser de 110 litres el dia 20. Pensem que en aquest cas, hi ha un error evident en el dia 20, i que hauria de correspondre al 2, però respecte la quantitat total del episodi, només admet el total del recull del SMC, pel que probablement la xifra de 400 litres donada per la premsa deu ser errònia.

EL TIEMPO

DATOS REGISTRADOS EN 24 HORAS
SITUACION GENERAL: En Cataluña, en las altas regiones del Pirineo, el cielo está despejado y las precipitaciones de las últimas 24 horas han sido insignificantes, excepto en la cuenca del Freser, donde se han recogido de 23 a 26 litros por metro cuadrado. La precipitación más importante del día de ayer corresponde a Begas, con 107 litros, seguida de San Adrián con 80, Barcelona con 71, Gualterá con 60, Sabadell con 60, Igualada con 52, Manresa con 45 y Reus con 25. A destacar que, en Begas, se han recogido 100 litros de agua por metro cuadrado en estos últimos tres días. En idéntico período de tiempo, en Barcelona se han recogido 226.

Figura 2. Nota publicada al Noticiero Universal del 4 d'octubre de 1951

A manca de revisar personalment les dades del INM, l'única possibilitat de que les dades de la premsa fossin correctes, és que l'episodi fos el següent:

Dia 1:	182 litres (enlloc de 82) (a Cornellà van caure 175 litres)
Dia 2:	110 litres
Dia 3:	107 litres

Això donaria un total de 399 litres en 3 dies.

Transcripció de l'acta municipal de 7.10.1951 sobre les inundacions del 2.10.1951

«Para que sirva de dato informativo para la historia de Begas, se acuerda consignar en esta acta, una descripción de las inundaciones del pasado día 2 del actual.

Inundaciones del día 2 de octubre de 1951.

Hacia las tres de la tarde del pasado martes día 2, cayó en esta población un fuerte aguacero que duró unos cuarenta minutos. Era tanta el espesor del agua que caía (110 litros por metro cuadrado en 25 minutos) que a un metro de distancia era imposible distinguir nada. En seguida se desbordaron las rieras que discurren por la localidad inundando las calles más céntricas que quedaron prácticamente intransitables, tomando más bien el aspecto de verdaderos ríos. Tan fuerte era la corriente de agua que arrastraba todo lo que a su paso encontraba y derrumbó paredes y puentes alcanzando la altura de un metro en la calle Mayor, camino Real y Paseo de José Antonio.

Todos los moradores de las casas de estas tres calles, tuvieron que refugiarse en los pisos altos, per-

1 <<http://centrehistoriadegava.blogspot.com.es/2013/09/tal-dia-com-avui-de-1926-laiguat-de.html>>

2 <<http://meteosjd.blogspot.com.es/2013/08/clemetides-del-26-al-31-dagost.html>>

3 *El Noticiero Universal*, 4 d'octubre de 1951

diendo muchos de ellos muebles y enseres que tenían en la planta baja. El agua arrastró a infinidad de cabezas de ganado y en algunas viviendas llegó a alcanzar 1,5 metros de altura. Los campos quedaron convertidos en arenales, siendo considerables los daños causados a la agricultura. La Iglesia Parroquial también quedó inundada, no sufriendo daños materiales, pero las casas situadas en la parte izquierda del camino Real, sufrieron serios desperfectos en particular los domicilios de D. José Petit Ventura y de Jaime Tutusaus Martí que perdieron muebles, ropas y cuantos objetos tenían. Fue una verdadera tragedia vivida como nunca. Las personas del pueblo, de edad mas avanzada, no recuerdan haber visto cosa igual. Gracias a Dios no hubo que lamentar desgracias personales, ya que debido a que la tromba de agua cayó en pleno día, reinó la mas perfecta serenidad, pudiendo defenderse todos los vecinos del peligro que les acaecía».

Segons Jordi Guasch,⁴ el pont de la riera de l'Alzina que travessava el passeig de la Església es va taponar, abocant l'aigua al centre del poble, on es van ajuntar les dues rieres. La part inundada del carrer Major començava a l'antic Cal Motis. A cal Forner, l'aigua entrava per la porta que llavors havia al xamfrà, i després sortia per l'eixida que van obrir expressament. La casa de la família Tutusaus, situada darrera el teatre Goula, es va veure afectada per què es va fer aprofitant un antic corral situat arran de riera. Segons en Josep Tutusaus, la calaixera de casa seva (on guardaven els pocs diners que tenien), la van veure passar riera a baix per l'Hospital d'Olesa.

Els efectes d'aquest aiguat, sens dubte molt més fort que el de sant Ramon (tant per quantitat i probablement intensitat, com perquè venia després de pluges fortes que ja havien saturat el terreny, degueren tancar l'anterior de la memòria en perdre importància. Pel que fa als efectes que l'aiguat va tenir al nucli urbà, cal esmentar que com deia Jordi Guasch van ser incrementats pel taponament de la riera de l'Alzina, la qual fins els anys 30 passava en descobert per darrera el Petit Casal i l'antic ajuntament i escoles, i potser per què l'any 1926 encara era així l'aiguat de sant Ramon no va fer mal al nucli urbà.

Però quan passada la guerra civil es va urbanitzar el passeig de l'Església per a enllaçar la plaça del Centre (la que estava enfront del Petit Casal, entre el carrer Major i la riera) i la nova església parroquial construïda el 1930, va caldre cobrir la riera. La manca de llum que aquest cobriment va deixar a la riera van facilitar el desbordament i que l'aigua baixés directament cap el carrer Major.

Epíleg

L'any 1965-66 va haver un altre aiguat que va inundar el centre del poble sense fer danys remarcables, però va coincidir amb un període sense pluviòmetre i no hi ha dades. Des de llavors no hi ha hagut cap altre aiguat d'importància, tot i que en diverses ocasions la riera ha baixat ben plena fins el mar, un esdeveniment que mai s'allarga gaire doncs quan s'atura la precipitació els engolidors de la riera guanyen la partida i se l'emporten endins, passant la seva circulació de ser superficial fins la seva desembocadura al cap de Grills de Sitges (Terramar), a subterrània fins les surgències submarines de les Costes de Garraf.

Tanmateix, el 8-9 d'octubre de l'any 2002, un episodi força intens (161,6 litres) va fer saltar com si fossin làmines de formatge per fondre l'asfalt de diversos trams de la carrereta de la Plana Novella a Olivella quan aquesta segueix i travessa la riera de Carxol, però l'endemà dia 10 ja era seca (veure foto al final). En canvi, el mateix dia 10 vàrem seguir la riera de Begues fins Sant Pere de Ribes, i com es veu a les fotos encara feia patxoca. Com anècdota, esmentar que a Can Suriol (Olivella) ens vam trobar l'avi del mas mirant com passava la riera sota el pont, i ens va

⁴ Comunicació personal

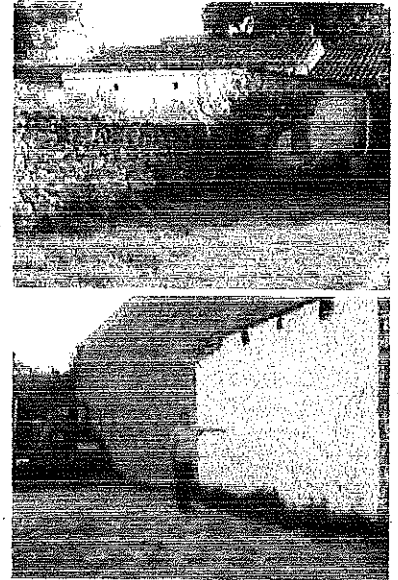

Figura 3. A dalt, la casa d'en Tutusaus que va mig enderrocar la riuada (per darrera s'observa el roure del Centre Cívic). A baix i des del mateix pati, en Josep Petit assenyalava la marca d'on va arribar l'aigua a 1,7m (el nivell del terra es trobava 30 cm més baix) (fotos autor)

Figura 4. A l'esquerra i a dalt, la riera abans del seu soterrament darrera les escoles i l'ajuntament. A la dreta a dalt, obres recents en el tram que tancava la plaça del Centre i que fou soterrat per a crear el passeig de l'església. A baix dreta el mateix punt que a l'esquerra amb la riera soterrada a la plaça Camilo Riu (arxiu CEB)

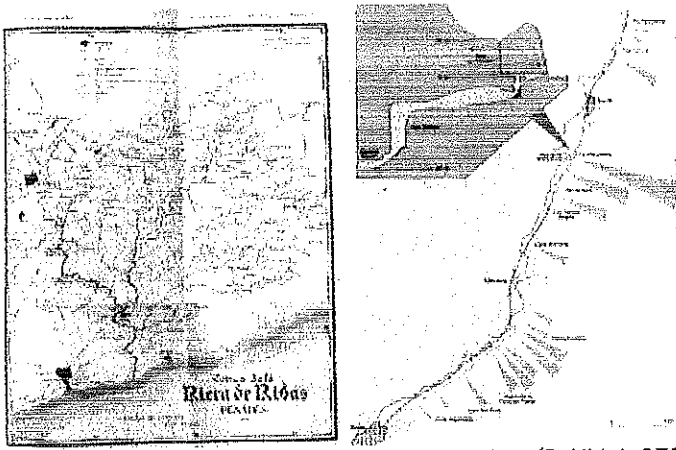

Figura 5. Mapa de la conca de la riera de Ribes (R. Vidal, CEC 1912), el tributari més llarg de la qual és la riera de Begues. A la dreta, surgències submarines a les Costes de Garraf (font HNPPCC, vol 2)

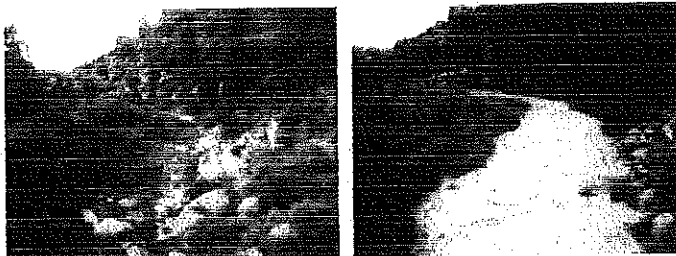

Figura 6. A l'esquerra aspecte habitual de la riera de Begues, a la dreta després d'un bon xàfec (fotos autor)

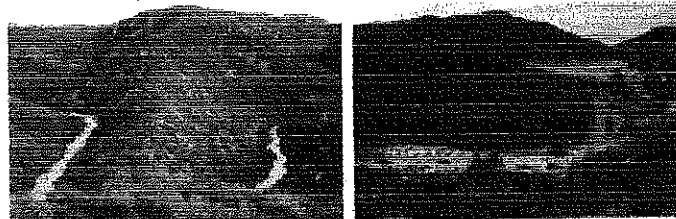

Figura 7. La riera de Begues al seu pas per els termes d'Olesa i Sant Pere de Ribes el 10.10.2002 (fotos autor)

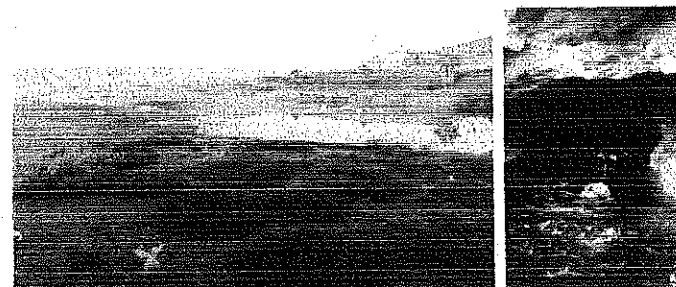

Figura 8. Desembocadura de la riera de Ribes a Sitges. Al fons, la cova del Gegant. A la dreta, el riu subterrani abans de desembocar sota mar a la Falconera de Garraf (fotos autor i <http://4.bp.blogspot.com/_g1WSVqk5s6o/SV4QBnKFnl/AAAAAAAAJhg/FPRDgFapbnM/s400/4boca_falconera.JPG>).

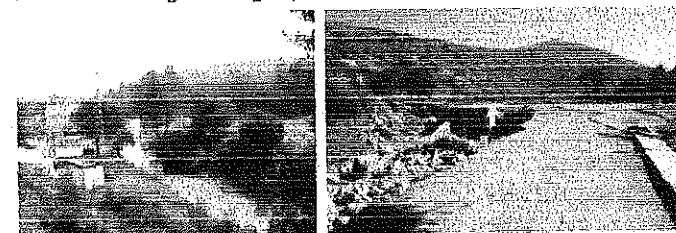

Figura 9. La riera de Begues al seu pas per la urbanització Begues Park. A la dreta, estat de l'asfalt de la carretera a Corral Nou i d'Olivella arran de la riera de Carxol després de la pluja del 8-9 d'octubre de 2002 (fotos autor)

comentar que ja anava de baixa, però que la nit anterior l'havia sentit arribar i va passar forta...

Però de vegades perdem (o volem perdre) la memòria, i amb el pas dels anys s'ha permès construir en zones inundables a tocar de la riera, i tenim dubtes que la llum del pas soterrat de la riera de l'Alzina després de les darreres obres sigui suficient. En alguns sectors com és el de la urbanització de Begues Park, durant molts anys la part de sota la carretera es va deixar sense urbanitzar, destinant-la a zona verda i esportiva (pistes de tennis), però aquesta encertada precaució ja és història (igual que a la Costeta), de forma que un dia o altra tindrem un nou aiguat i les rieres ens recordaran novament el que és seu... Confiem que no faci mal.

Agraïments

A Francesc Vendrell i Mariages de Sant Climent per donar-nos la clau d'un aiguat misteriós, al meu pare Josep Mª Parellada Buxó pel seu record únic de l'aiguat de Sant Ramon, a Jordi Guasch Paucirerol, Assunción Campamà Parellada i Josep Tutusaus pels seus records de l'aiguat del 1951, i a Rosa Sevillano i Josep Campmany per ajudar-nos en la recerca de documentació.

Bibliografia

- AJUNTAMENT DE BEGUES. Acta municipal de 7 d'octubre de 1951. Col·lecció de Jordi Guasch Paucirerol.
- AUDING 2002. *Estudi d'Impacte Ambiental. Ronda Urbana de Begues Fase 1*.
- ELIAS CASTILLO, F. & RUIZ BELTRAN, L. 1977. *Agroclimatología de España*. (Estación n° 148, Begas, período 1951-69). Instituto Nacional de Investigaciones Agrarias (INIA). Madrid.
- ELIAS CASTILLO, F. & RUIZ BELTRAN, L. 1979. *Precipitaciones máximas en España. Estimaciones basadas en métodos estadísticos*. Instituto Nacional para la Conservación de la Naturaleza (ICONA). Ministerio de Agricultura. Monografías 21. 545 p.
- GIBERT I VALENTÍ, Alfons. 1990. «L'aiguat de Sant Ramon», a *Un segle de vida gavanenca (1840-1940)*, Ajuntament de Gavà. 221 p.
- MUNTANYÀ M, i PARÉS, E. (inèdit). *Vegetació Begues-Sant Boi*.
- SERVEI METEOROLÒGIC DE CATALUNYA (inèdit). *Episodis de precipitacions superiors als 200 mm en 24 hores a Catalunya (1940-2000)*. Episodi: 2 d'octubre de 1951. 6pp.
- SOLANS, C. i BONDIA, M. R. 2001. *Begues*. Col·lecció La Creu de Terme. Cossetània Edicions. Valls. 119 pp.

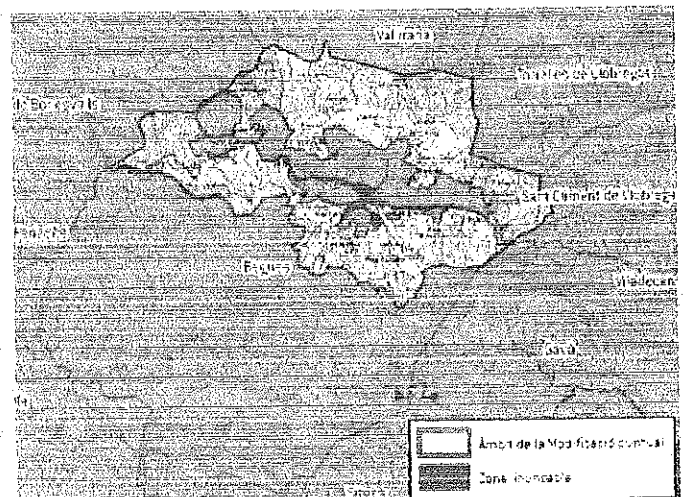

Figura 10. Mapa de la zona urbana inundable de Begues (Font: Inuncat i Auding)